

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย เริ่มขยายตัว จากที่มีผลผลิตทั้งสิ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จำนวน ๖๔,๐๐๐ ตัน มาในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ การผลิตได้เพิ่มขึ้นเป็น ๑๑๑,๐๐๐ ตัน ซึ่งจะแสดงร้อยละของการเพิ่มขึ้นของผลผลิตจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑

แสดงปริมาณการผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๑

<u>ปี</u>	<u>ปริมาณการผลิต</u>	<u>ร้อยละของการเพิ่มของผลผลิต</u>
๒๕๑๐	๖๑,๐๐๐	-
๒๕๑๑	๖๔,๐๐๐	๔.๙
๒๕๑๒	๑๑๑,๐๐๐	๗๓.๐
๒๕๑๓	๑๗๔,๒๒๓	๕๗.๐
๒๕๑๔	๒๓๖,๒๓๐	๓๖.๐
๒๕๑๕	๒๙๑,๙๕๐	๒๔.๐
๒๕๑๖	๓๓๙,๙๕๐	๑๖.๐
๒๕๑๗	๔๕๙,๓๐๖	๓๕.๐
๒๕๑๘	๔๘๖,๕๓๓	๖.๐
๒๕๑๙	๖๖๖,๓๕๓	๓๗.๐
๒๕๒๐	๗๒๕,๕๐๘	๘.๙
๒๕๒๑	๑,๐๔๕,๐๐๐*	๔๔.๐

* ประมาณการโดยส่วนวิจัย เศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

การพัฒนาการใช้อาหารสัตว์ได้ก้าวหน้าโดยเปลี่ยนจากแต่เดิมที่เคยใช้รำ ปลายข้าว ผักตบชวา หญ้า เศษอาหาร ฯลฯ ในการเลี้ยงสัตว์ และไม่เคยมีการวิเคราะห์คุณค่าของอาหาร สัตว์เลย มาเป็นการใช้อาหารสัตว์ที่มีคุณภาพ ตัวอย่างเช่น สุกกร เบ็ด ไก่ เดิมใช้พันธุ์พื้นเมือง และใช้เศษอาหารหรืออาหารที่ผสมเอง ก็เปลี่ยนมาเป็นการทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ โดยใช้พันธุ์ลูกผสม ซึ่งให้ผลผลิตสูง และใช้อาหารสำเร็จรูปที่มีคุณค่า ทำให้การประกอบอาหารสัตว์เพื่อการค้าเป็น ธุรกิจที่มั่นคงขึ้น ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงสัตว์โดยใช้อาหารสำเร็จแทนอาหารสัตว์ที่ผสมเองแบบพื้นบ้าน ทำให้สัตว์มีความต้านทานโรคสูง โตเร็ว ประหยัดเวลาในการเลี้ยง และยังสามารถซื้อหาอาหาร สำเร็จรูปดังกล่าวได้สะดวกทุกฤดูกาล ตลอดจนมีคุณภาพสม่ำเสมอ จึงไม่ต้องสงสัยว่าทำไมเกษตรกร สามารถเลี้ยงหมูให้น้ำหนัก ๑๐๐ กิโลกรัม ในเวลาเพียง ๕-๖ เดือน ทั้ง ๆ ที่แต่เดิมต้องใช้ เวลาประมาณ ๘-๑๒ เดือน การเลี้ยงไก่ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเลี้ยงแบบครัวเรือนต้องใช้เวลาถึง ๔-๖ เดือน จึงจะได้ไก่พันธุ์พื้นเมืองที่น้ำหนัก ๒ กิโลกรัม ในขณะที่การเลี้ยงเพื่อการค้าโดยใช้ อาหารสัตว์สำเร็จรูปใช้เวลาเลี้ยงเพียง ๒ เดือนเท่านั้น โดยมีอัตราแลกเนื้อ ๒ ต่อ ๑* จุดนี้เอง ที่ทำให้การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้ามีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพราะเลี้ยงแล้วขายได้น้ำหนัก มากกว่าและมีราคาดีกว่า อันจะช่วยลดต้นทุนในการเลี้ยงได้มาก เมื่อผู้เลี้ยงสัตว์นิยมใช้อาหาร สัตว์ผสมสำเร็จรูปกันมากขึ้น ผลก็คือในระยะไม่ถึง ๒๐ ปี อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ผสมใน ประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จะสังเกตได้ว่าในปัจจุบันโรงงานผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป ที่ขยายเพิ่มขึ้นมา ล้วนเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่ต้องการเงินลงทุนสูง การผลิตจึงเป็นไปในลักษณะ มุ่งใช้เครื่องจักรและเครื่องมือที่ทันสมัย มากกว่าจะมุ่งใช้แรงงานคนอีกต่อไป

* อัตราแลกเนื้อ (Feed Conversion) ๒ ต่อ ๑ หมายความว่า ใช้อาหารสัตว์ ๒ กิโลกรัม จะเปลี่ยนเป็นเนื้อได้ ๑ กิโลกรัม การคิดอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ คือ น้ำหนักอาหารที่กิน หาคด้วยน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๒

แสดงปริมาณสุกร ไก่ และเป็ด ในภาคต่าง ๆ

เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และ พ.ศ. ๒๕๒๐

	สุกร			ไก่			เป็ด		
	%	๒๕๑๙	๒๕๒๐	%	๒๕๑๙	๒๕๒๐	%	๒๕๑๙	๒๕๒๐
		%			%			%	
ภาคเหนือ	๒๗	๘๒๕	๗๘๘	๒๓	๑๑,๑๖๔	๑๐,๔๔๕	๒๔	๑,๒๑๙	๑,๓๔๙
ภาคอีสาน	๒๔	๗๓๖	๗๑๓	๔๑	๒๐,๔๑๑	๑๕,๕๑๙	๓๕	๒,๑๖๕	๓,๘๖๕
ภาคกลาง	๕	๑๓๔	๒๒๔	๖	๓,๑๑๕	๓,๖๑๒	๘	๘๑๓	๒,๔๓๒
ภาคตะวันออก	๑๐	๓๐๓	๒๔๓	๖	๓,๐๗๔	๔,๙๕๒	๑๓	๒,๘๖๔	๒,๘๑๒
ภาคตะวันตก	๑๘	๕๕๐	๔๑๓	๘	๔,๑๓๙	๓,๔๔๕	๘	๓,๗๘๗	๑,๖๗๗
ภาคใต้	๑๖	๔๖๙	๔๕๖	๑๖	๗,๙๗๕	๕,๒๕๓	๑๒	๘๓๓	๙๗๓
รวม	๑๐๐	๓,๐๑๗	๒,๔๘๗	๑๐๐	๔๙,๘๘๒	๔๔,๒๑๖	๑๐๐	๑๑,๖๘๑	๑๓,๑๐๗

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3017
49885

จากตารางที่ ๒ เราจะเห็นว่า พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาค
อีสานและภาคเหนือ ดังนี้คือ

การเลี้ยงหมู เลี้ยงกันมากในภาคเหนือ รองลงมาได้แก่ภาคอีสานและภาคตะวันตก

การเลี้ยงไก่ เลี้ยงกันมากในภาคอีสาน รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ

การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงกันมากในภาคอีสาน ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

สรุปว่า ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทยนับว่าเจริญก้าวหน้าไป
อย่างมาก (โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่กระທ) ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในระบบ
ที่ทันสมัยที่สุดในเอเชีย (ซึ่งนับว่าการเลี้ยงไก่กระທของไทยได้ก้าวหน้าบรรลุเป้าหมาย) ในขณะที่
ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ของคนไทยได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรควบคู่ไปกับการขยายตัว
ของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ยังผลให้อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปกลายเป็นธุรกิจที่สำคัญ
อย่างหนึ่งในระบบ เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย
มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์โดยทั่วไปของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ใน
ประเทศไทย

๒. เพื่อศึกษาถึงกรรมวิธีการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
ในการผลิต โดยสรุป

๓. เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายการผลิตอาหารสัตว์ให้ได้ประสิทธิผล

๔. เพื่อศึกษาวิธีการบัญชี และอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานของอุตสาหกรรมของ
อาหารสัตว์ในประเทศไทย *และมองถึงกลุ่มคน สอน วิจัย และ นักบริหารของ อสว
พ. อนุกรมฯ*

๕. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในขณะนี้ *ที่อาจพบได้*

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาปัญหาการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย
ได้มุ่งวิจัยปัญหาต่าง ๆ ในการผลิต โดยมองในแง่ นักบัญชีและนักบริหารธุรกิจมากกว่าวิศวกรหรือ

นักเศรษฐศาสตร์ จึงละเว้นการกล่าวถึงเทคนิคและปัญหาเกี่ยวกับด้านเครื่องจักรซึ่งเป็นความรู้
ด้านช่าง หรือการวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์ ฉะนั้น เนื้อหาจึงเน้นในปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ
ค่าแรงงาน โดยพิจารณาปัญหาเพื่อหาทางลดต้นทุนการผลิต ปัญหาการแข่งขัน ตลอดจนนโยบาย
บางประการของรัฐบาล อันเป็นอุปสรรคต่อการผลิตอาหารสัตว์ในประเทศไทยขณะนี้

ฉะนั้น ขอบเขตของการศึกษาได้แบ่งสาระสำคัญออกเป็น ๖ บท คือ

บทที่ ๑ เป็นบทนำ

~~บทที่ ๒~~ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย โดย
ศึกษาถึงลักษณะของอุตสาหกรรมว่ามีลักษณะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภท
อื่นอยู่ในเรื่องอะไรบ้าง รวบรวมชื่อผู้ผลิตอาหารสัตว์ต่าง ๆ ในประเทศไทย
ขณะนี้ ^ณที่ตั้งโรงงาน ^{และ}ข้อมูลที่น่าสนใจของผู้ผลิตที่สำคัญ การตลาดและการ
จำหน่ายอาหารสัตว์ ตลอดจนวิเคราะห์สถานการณ์โดยทั่วไปและอนาคตของ
อาหารสัตว์ไทย

บทที่ ๓ เป็นรายละเอียดใน เรื่องวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตที่มี
จำนวนสูงสุด โดยศึกษาในแง่คุณภาพทางอาหาร ภาวะการผลิต ความ
เคลื่อนไหวของราคาและการส่งออก

บทที่ ๔ ได้กล่าวถึงขบวนการผลิตของอาหารสัตว์ และได้ศึกษาถึงวิธีการบัญชีอุตสาหกรรม
อาหารสัตว์ โดยเน้นหนักในทางปฏิบัติ เกี่ยวกับระบบบัญชี เพื่อควบคุมวัตถุดิบ
ค่าแรง และค่าใช้จ่ายโรงงานของอุตสาหกรรมประเภทนี้

บทที่ ๕ วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ใน
ประเทศไทย โดยแบ่งการคำนวณเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดเล็ก
เพื่อให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารงานของกิจการและผู้ที่มีความสนใจ
ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

บทที่ ๖ วิจัยปัญหาการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทยขณะนี้ โดย
เน้นหนักในปัญหาวัตถุดิบ การควบคุมและการลดต้นทุนผลิต ปัญหาจากการ

แข่งขันของอุตสาหกรรม และปัญหาจากการดำเนินนโยบายบางประการของ
รัฐบาลที่มีผลกระทบต่อการผลิต ท้ายบทเป็นข้อเสนอแนะในการ
แก้ปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตอาหารสัตว์ในประเทศไทย และสรุปผลของการศึกษา
ในเรื่องนี้

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ในการทำวิทยานิพนธ์ ^{ภาควชา} เรื่องปัญหาการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ^{ระบบการควบคุมอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย มีปัญหาการผลิตอาหารสัตว์ที่} อาศัยวิธีการ

ค้นคว้ายังต่อไปนี้ คือ

๑. สำรวจข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ผลิตอาหารสัตว์ต่าง ๆ ในประเทศไทย
๒. สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตของกิจการอาหารสัตว์จากการออกแบบสอบถาม
(ดูภาคผนวก) ^{ของสำนักงานเกษตร อาหารสัตว์ จำกัด} พร้อมทั้งการไปขอสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายโรงงาน ผู้จัดการฝ่าย
วิชาการ และผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงินของผู้ผลิตอาหารสัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าเยี่ยมชม
โรงงานของ บริษัทกรุงเทพ อาหารสัตว์ จำกัด | บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด และ
บริษัทรอลสตันฟิวรีน่า (ไทยแลนด์) จำกัด (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทกรุงเทพโภคภัณฑ์ จำกัด) /
เพื่อศึกษาดูกระบวนการผลิตอาหารสัตว์
๓. สอบถามและขอข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประ เภทอาหารสัตว์เพิ่มเติมจากสถาบัน
(และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมปศุสัตว์ กองควบคุมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
กระทรวงพาณิชย์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ห้องสมุดของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ ศูนย์เอกสารประเทศไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ ^{ห้องสมุด คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัย} ^{ดูที่ห้องสมุด คณะเทคโนโลยี}
^{มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี} ^{ดูที่ห้องสมุด คณะเทคโนโลยี}
^{มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี} ^{ดูที่ห้องสมุด คณะเทคโนโลยี} ^{ดูที่ห้องสมุด คณะเทคโนโลยี}
๔. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือการบัญชีต้นทุนต่าง ๆ ในเรื่องการคำนวณต้นทุนการผลิต
และการควบคุมต้นทุนการผลิต เพื่อเปรียบเทียบกับที่บริษัทในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ถือปฏิบัติอยู่

๕. อ่านและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และหนังสือวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสารสมาคมเศรษฐศาสตร์เกษตรแห่งประเทศไทย สารเจริญโภคภัณฑ์ วารสารข่าว ซี พี วารสารปศุสัตว์ วารสารเพื่อนไก่ วารสารเศรษฐกิจรายสัปดาห์ ข่าวพาณิชย์ วารสารสมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยถึงปัญหาการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย จะได้ประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

๑. ทำให้ทราบถึงกรรมวิธีการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับต้นทุนอาหารสัตว์ รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทย

๒. วิจัยปัญหาในการผลิต ที่เกิดจากการแข่งขัน และการใช้นโยบายของรัฐบาล ในการช่วยเหลือและส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประเทศไทย

๓. เผยแพร่งานที่น่าสนใจและปัญหาของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของไทยในขณะนี้ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประเภทนี้ได้นำไปพิจารณาปรับปรุงการผลิตและการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้หาทางลดต้นทุนการผลิตและใช้ข้อมูลต้นทุนในการตัดสินใจอย่างถูกต้องยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่รัฐบาล นักลงทุน ตลอดจนบุคคลที่สนใจในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

๑. ทำให้อุตสาหกรรมของปศุสัตว์ และสัตว์ปีกของประเทศไทย มีความเจริญก้าวหน้า และ สันติภาพ สดวก รุ่งเรือง